

Bedrijfs- economische kencijfers

b&u- en gww-bedrijven 2022

eib

Economisch Instituut
voor de Bouw

Het auteursrecht voor de inhoud berust geheel bij de Stichting Economisch Instituut voor de Bouw. Overnemen van de inhoud (of delen daarvan) is uitsluitend toegestaan met schriftelijke toestemming van het EIB. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen en dergelijke, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

Januari 2024

Bedrijfs- economische kencijfers

b&u- en gww-bedrijven 2022

Max de Lange
Mirthe Greve

Inhoudsopgave

Conclusies op hoofdlijnen	7
1 Hoofdaannemers b&u	9
1.1 Ontwikkelingen in de omzet	9
1.2 Ontwikkelingen in de bedrijfseconomische kencijfers b&u	10
2 Hoofdaannemers gww	13
2.1 Ontwikkelingen in de omzet	13
2.2 Ontwikkelingen in de bedrijfseconomische kencijfers	15
Onderzoeksverantwoording	17
Begrippen en formules	18

Conclusies op hoofdlijnen

In dit rapport worden de bedrijfseconomische ontwikkelingen in 2022 weergegeven bij bedrijven in de burgerlijke en utiliteitsbouw (b&u) en bedrijven in de grond-, water- en wegebouw (gww), die voornamelijk als hoofdaannemer of bouwondernemer werkzaam zijn.

In 2022 is de bedrijfseconomische situatie bij de b&u opnieuw verbeterd. De omzet bij de hoofdaannemers in de b&u is ten opzichte van de vorige meting met ruim 4% gestegen. De winstmarge stijgt licht naar 5,9%. Het omzetaandeel dat werd verkregen met nieuwbouw van woningen steeg met zes procentpunten ten opzichte van 2021 en het algemene aandeel van nieuwbouw steeg met 7 procentpunten. Bij de opdrachtgevers nam het aandeel van de woningcorporaties af naar 19% als aandeel van de totale b&u. Bedrijven (26%) waren het grootste aandeel in de omzet. Het percentage b&u-hoofdaannemers dat er in 2022 in slaagde winst te maken steeg ten opzichte van 2021 met een procentpunt naar 91%.

In de gww is de totale omzet opnieuw gedaald, met ruim twee procentpunten. De gemiddelde winstmarge kwam in 2022 uit op 3%, een daling van 2,4 procentpunt. Voor het grootbedrijf daalde de winstmarge het sterkste met 2,8 procentpunt naar 1,5%. Bij het klein- en het middenbedrijf is de winstmarge met 1,9 procentpunt gedaald naar respectievelijk 4,2% en 5,2%. De bruto omzet per werkende is ten opzichte van 2021 gedaald en bedraagt nu ongeveer € 412.000. Deze daling is waarneembaar in elke grootteklasse. De wegebouw was de belangrijkste sector binnen de gww in 2022, landinrichting is als marktsector het hardst gedaald. Ruim 70% van de omzet werd behaald met nieuwbouw- en herstelprojecten. Het percentage gww-hoofdaannemers dat er in 2022 in slaagde winst te maken daalde naar ruim 82% (2021: 92%).

1 Hoofdaannemers b&u

Dit hoofdstuk gaat in op belangrijke bedrijfseconomische ontwikkelingen bij b&u-hoofdaannemers in 2022. Hierbij komen ontwikkelingen in omzet en bedrijfseconomische kencijfers aan bod.

1.1 Ontwikkelingen in de omzet

Omzet in 2022 gestegen

B&u-hoofdaannemers boekten in 2022 een totale omzet van circa € 29 miljard (zie tabel 1.1). In vergelijking met 2021 is de totale omzet met ruim € 1 miljard ofwel ruim 4% gestegen. Daarmee zette de omzetgroei van de laatste paar jaar zich ook in 2022 door.

Tabel 1.1 Verdeling van de omzet van b&u-hoofdaannemers, lopende prijzen, 2021-2022 (mln euro)

	Omzet uit bouwbedrijf		Omzet uit nevenactiviteit	Totale omzet
	Binnenland	Buitenland ¹		
2021	27.330	169	111	27.671
2022	28.219	358	216	28.831

¹ Omzet van in Nederland gevestigde werkmaatschappijen met Nederland als voornaamste werkgebied

Bron: EIB

Omzetaandeel nieuwbouw gestegen

Het totale aandeel van omzet uit nieuwbouw steeg ten opzichte van 2021 met ongeveer zeven procentpunt en kwam uit op 71% (zie tabel 1.2). Het grootste aandeel in de nieuwbouw was nog steeds dat van woningen, maar de stijging komt vooral van de nieuwbouw van gebouwen. Het aandeel nieuwbouw van gebouwen steeg ten opzichte van 2021 met zes procentpunt tot 30%. Het aandeel onderhoud van woningen en onderhoud van gebouwen daalde met respectievelijk drie procentpunt en vier procentpunt. Hiermee kwam het totale aandeel van onderhoud op 27% uit ten opzichte van 34% in 2021.

Woningcorporaties in belang gedaald

Bij de opdrachtgevers nam het aandeel van de woningcorporaties af naar 19% als aandeel van de totale b&u. Bedrijven (26%) waren het grootste aandeel in de omzet. Het verloren omzetaandeel van de woningcorporaties kwam vooral terecht bij overige opdrachtgevers (+5 procentpunt), particulieren (+4 procentpunt) en hoofdaannemers (+3% procentpunt). Bij het grootbedrijf daalde het omzetaandeel van woningcorporaties, overheid en bedrijven sterk. Het omzetaandeel afkomstig van hoofdaannemers en overige opdrachtgevers steeg juist met respectievelijk acht en zeven procentpunt. Bij het middenbedrijf zijn bedrijven opnieuw de grootste opdrachtgever. Dat aandeel stijgt zelfs met 6 procentpunt. Particulieren werden in aandeel iets minder belangrijker voor het kleinbedrijf, maar de verdeling veranderde weinig.

Bouwteams opnieuw belangrijkste wijze van opdrachtverzekrijging

Een kwart van het omzetaandeel is in 2022 opnieuw verkregen door bouwteam-opdrachten. De kleine verschuivingen die er wel waren vonden vooral plaats bij het aandeel verkregen uit eigen risicobouw (+3 procentpunt) en enkelvoudige uitnodiging (-3 procentpunt). De grootste verschuiving vond plaats bij het middenbedrijf, daar steeg het aandeel klantenwerk van 10% naar 20%. Bij het kleinbedrijf was de grootse verschuiving die van het aandeel enkelvoudige uitnodiging (+5 procentpunt).

Tabel 1.2 Verdeling van de binnenlandse omzet van b&u-hoofdaannemers, per grootteklasse in arbeidsjaren, 2021-2022

	< 21		21-100		> 100		Totaal	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Marktsectoren in %								
Nieuwbouw woningen	43	28	37	49	41	38	40	41
Nieuwbouw gebouwen	19	29	31	28	18	33	24	30
Nieuwbouw totaal	62	57	68	77	59	71	64	71
Onderhoud woningen	20	25	15	12	23	15	18	15
Onderhoud gebouwen	15	15	15	11	17	13	16	12
Onderhoud totaal	35	39	30	23	40	28	34	27
Overige activiteiten	3	4	2	0	1	1	2	1
Opdrachtgevers in %								
Overheid ¹	3	4	12	12	10	5	10	8
Woningcorporaties	5	8	16	11	41	35	29	19
Bedrijven	17	19	27	33	26	22	26	27
Hoofdaannemers	13	9	10	7	5	13	7	10
Particulieren	46	42	20	20	9	8	15	19
Overige ²	15	18	15	18	9	16	12	17
Wijze van opdrachtverzekrijging in %								
Aanbesteding								
- openbaar	4	2	15	11	15	14	12	11
- onderhands	18	18	14	11	8	13	13	13
Enkelvoudige uitnodiging	17	22	20	13	6	5	15	12
Klantenwerk	31	27	10	20	8	7	15	17
Eigen risicobouw	6	9	14	16	6	8	9	12
Bouwteam	15	13	15	15	45	44	25	25
Turnkey	2	2	2	8	11	6	5	6
Overige wijze	7	7	10	6	2	3	7	5

¹ Onder overheid is begrepen rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en overige publiekrechtelijke lichamen

² Inclusief bouw voor eigen risico

Bron: EIB

1.2 Ontwikkelingen in de bedrijfseconomische kencijfers b&u

De kerncijfers in tabel 1.3 geven inzicht in de financiële verhoudingen van b&u-hoofdaannemers aan het einde van het boekjaar (31 december) en maken zo een vergelijking tussen perioden en bedrijven in verschillende grootteklassen mogelijk.

Winstmarge grootbedrijf sterk gedaald

De marge daalde sterk bij het grootbedrijf; het resultaat voor belasting (als percentage van de omzet) verminderde van 6,5% in 2021 naar 4,7% in 2022. Bij het middenbedrijf steeg de winstmarge dan weer flink van 5,4% naar 6,7%. Over de gehele b&u bedroeg de winstmarge in 2022 5,9%, 0,1%-punt hoger dan in 2021. De verbruikskosten stegen in 2022 opnieuw licht met bijna twee procentpunten terwijl de arbeidskosten daalden van 13,6% naar 12%. Alleen bij het kleinbedrijf stegen de arbeidskosten, van 12,2% naar 16,9%.

Groter aandeel winstmakende b&u-bedrijven

Het percentage b&u-hoofdaannemers dat er in 2022 in slaagde winst te maken steeg ten opzichte van 2021 met een procentpunt naar 91%. Bij het kleinbedrijf steeg het percentage winstmakers van 79% naar 83%. Bij het middenbedrijf steeg het percentage naar 99%, bij het grootbedrijf daalde het aandeel winstmakers licht naar 96%.

Toegevoegde waarde per werkende hoger

De toegevoegde waarde per werkende is ten opzichte van 2021 met € 7.000 gestegen naar € 110.000. Ook de toegevoegde waarde per direct werkende en de toegevoegde waarde per €100 direct loon zijn gestegen. De loonkosten zijn gemiddeld gelijk gebleven.

Liquiditeit licht omlaag en solvabiliteit licht omhoog

De liquiditeit, de mate waarin b&u-hoofdaannemers direct opeisbare schulden kunnen betalen, is in 2022 verminderd ten opzichte van 2021. De ratio's bleven hiermee ruim boven de norm van 100%. Wel is de solvabiliteit licht verbeterd. Vooral bij het kleinbedrijf is de liquiditeit minder geworden. Zo daalde de quick ratio en de current ratio bij het kleinbedrijf met respectievelijk 16 en 27 procentpunten.

Crediteurentermijn daalt en debiteurentermijn blijft gelijk

De crediteuren- en debiteurentermijn, de termijnen waarop opdrachtgevers en b&u-hoofdaannemers zelf facturen betalen, zijn ten opzichte van 2021 licht gedaald en gelijk gebleven. In de onderlinge grootteklassen zijn wel degelijk grote veranderingen te zien. Zo stegen beide termijnen met ongeveer 20 dagen bij het kleinbedrijf en daalden ze met beiden zo'n 10 dagen voor het grootbedrijf. Voor het totaal leidden deze fluctuaties tot weinig verandering.

B&u-bedrijven hebben in 2022 opnieuw minder efficiënt gebruik gemaakt van het beschikbare vermogen; de omlooptijd van het vermogen is met negen dagen toegenomen tot 125 dagen. Bij het klein-, midden-, en grootbedrijf nam de omlooptijd van het vermogen toe met 25, 6 en 7 dagen.

Het netto vermogensbeslag laat de termijn zien waarop, per saldo, geïnvesteerd vermogen in onderhanden werk vastligt. Het netto vermogensbeslag was in 2022 opnieuw 15 dagen. Het netto vermogensbeslag daalde bij het grootbedrijf met drie dagen tot acht dagen, bij het klein- en middenbedrijf steeg deze juist met respectievelijk vier en drie dagen. Het netto vermogensbeslag is al meerdere jaren relatief laag. Dit komt doordat een groter deel van het vermogen gefinancierd wordt door (voor-)uitbetaling van gedeelten van de aanneemsom door opdrachtgevers. Per saldo ligt er dan relatief minder vermogen in voorraden en onderhanden werk vast.

Rentabiliteit vermogen licht gedaald

De winstgevendheid van b&u hoofdaannemers, uitgedrukt in de rentabiliteit van het totaal vermogen (RTV) en eigen vermogen (REV), daalde in 2022 naar respectievelijk 18,2% en 42%. In de afzonderlijke grootteklassen zijn deze dalingen in de RTV en REV vooral waar te nemen bij het grootbedrijf. Voor het middenbedrijf lieten deze categorieën juist een stijging zien.

Tabel 1.3 Bedrijfseconomische kencijfers van b&u-hoofdaannemers, per grootteklasse in arbeidsjaren, 2021-2022

	< 21		21-100		> 100		Totaal	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Kostenstructuur in % van de omzet								
Verbruik	72,1	70,2	75,0	77,7	78,1	81,0	75,5	77,4
Arbeid	12,2	16,9	14,3	11,1	11,8	10,7	13,6	12
- Directe loonkosten							8,7	7,5
- Indirecte loonkosten							5,0	4,5
Overig	7,2	7,5	5,3	4,5	3,6	3,6	5,2	4,9
- Afschrijvingen	1,1	1,5	0,9	1	0,6	0,6	0,8	0,9
- Rentekosten	0,4	0,7	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
- Overige kosten n.e.g.	5,71 ¹	5,29 ¹	4,31 ¹	3,38 ¹	2,91 ¹	2,96 ¹	4,1 ¹	3,59 ¹
Diverse baten en lasten							-0,1	-0,2
Resultaat voor belasting ²	5,5	5,4	5,4	6,7	6,5	4,7	5,8	5,9
Kencijfers per werkende x € 1.000								
Bruto omzet	412	370	447	621	695	694	502	569
Toegevoegde waarde	91	91	93	121	132	111	103	110
Loonkosten	63	62	64	71	82	74	69	69
Toegevoegde waarde per direct werkende	119	122	147	200	247	210	159	176
Toegevoegde waarde per € 100 direct loon	189	190	231	290	298	268	236	254
Arbeidsinkomenquote (%)	69	69	69	58	62	66	67	63
% direct werkenden	77	74	63	60	53	53	64	62
Financiële kencijfers								
<i>Liquiditeit in %</i>								
Quick ratio	159	143	143	138	150	147	149	143
Current ratio	194	167	167	170	169	165	173	168
<i>Solvabiliteit</i>								
% schulden in totaal vermogen	54	64	59	53	56	60	57	58
Ratio schulden-eigen vermogen	117	178	144	113	127	150	132	139
<i>Vermogensbeheer in dagen</i>								
Omlooptijd vermogen	131	156	109	115	115	122	116	125
Debiteurentermijn	25	44	23	40	43	33	34	34
Crediteurentermijn	33	53	42	39	54	45	45	43
Nettovermogensbeslag	22	26	14	17	11	8	15	15
<i>Rentabiliteit in %</i>								
Rentabiliteit totaal vermogen	16,5	14,7	18,7	21,9	21,2	14,7	19	18,2
Rentabiliteit eigen vermogen	33,8	35,8	45,2	46,2	48,0	36,6	43	42

1 Inclusief diverse baten en lasten

2 Indien van toepassing is op het resultaat een ondernemersloon van € 45.000 in mindering gebracht

Bron: EIB

2 Hoofdaannemers gww

Dit hoofdstuk gaat in op belangrijke bedrijfseconomische ontwikkelingen bij gww-hoofdaannemers in 2022. Ook komen hier achtereenvolgens de ontwikkelingen in omzet en bedrijfseconomische kencijfers aan bod.

2.1 Ontwikkelingen in de omzet

Omzet in 2022 gedaald

Gww-hoofdaannemers boekten in 2022 een totale omzet van ruim € 9 miljard (zie tabel 2.1). In vergelijking met 2021 is de totale omzet met ongeveer 2,1% afgenomen.

Tabel 2.1 Verdeling van de omzet van gww-hoofdaannemers, lopende prijzen, 2021-2022 (mln euro)

	Omzet uit bouwbedrijf		Omzet uit nevenactiviteit	Totale omzet
	Binnenland	Buitenland ¹		
2021	8.548	145	511	9.204
2022	8.170	241	596	9.008

Bron: EIB

Veranderingen in de samenstelling van de omzet

Tabel 2.2 laat de verdeling van de omzet zien naar marktsector, activiteit, opdrachtgevers, wijze van opdrachtverzekrijging en contractvorm. Resultaten moeten met enige voorzichtigheid worden beoordeeld. De respons varieert tussen de verschillende type gww-bedrijven en varieert daarnaast binnen de type bedrijven van jaar tot jaar. Hierdoor kunnen er responseffecten optreden. De onderzoeksverantwoording geeft nadere toelichting op de responsverwerking.

Het grootste deel van de omzet onder gww-hoofdaannemers werd in 2022 behaald met nieuwbouw- en herstelactiviteiten; ruim 70% van de omzet werd behaald met dit type projecten. Er waren onderling lichte verschuivingen.

De meeste omzet werd in 2022 behaald in de marktsector wegenbouw (57%). Bijna een derde van de omzet werd behaald in de civiele betonbouw en de ondergrondse infra. Wel daalde het aandeel ondergrondse infra licht en steeg het aandeel civiele betonbouw. Het aandeel landinrichting is terug naar wat het voor 2021 was, afgerond nul procent. Deze verschuivingen liggen aan het type gww-bedrijven dat heeft gereageerd.

De verschillende overheden waren in 2022 de belangrijkste opdrachtgevers binnen de gww. Het omzetaandeel bleef praktisch hetzelfde. Verder was alleen bij de overige opdrachtgevers en bij particuliere/vereniging/stichting opdrachtgevers een verandering te zien. Bij de verdeling naar wijze van opdrachtverzekrijging kwam de grootste fractie voor rekening van de openbare aanbesteding.

Het aandeel van bouwteam/2-fasencontractvormen in de omzet steeg aanzienlijk. Bijna 19% van het omzetaandeel is hiermee behaald. Dit gaat ten koste van bijna elke andere contract vorm. Het aandeel traditioneel/RAW is gestegen, met 9 procentpunt.

Tabel 2.2 Verdeling van de binnenlandse omzet van gww-hoofdaannemers, per grootteklasse in arbeidsjaren, 2021-2022

	< 21		21-100		> 100		Totaal	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Marktsectoren in %								
Wegenbouw	51	74	43	51	57	55	52	57
Kabels en buizen	5	1	32	13	7	14	14	12
Civiele beton	26	9	2	17	20	22	16	18
Kust en oever	0	6	8	7	0	3	3	5
Baggerwerk	0	0	3	4	0	1	1	2
Landinrichting	0	1	1	1	12	0	12	0
Overige activiteiten	16	10	11	7	1	5	7	6
Activiteiten in %								
Nieuwbouw en herstel	70	73	61	62	85	79	73	73
Onderhoud	30	27	39	38	15	21	27	27
Opdrachtgevers in %								
Overheid ¹	35	33	38	48	58	51	46	47
Bedrijven	12	9	37	20	23	36	26	26
Particulier/vereniging/stichting	3	8	1	0	11	1	6	2
Hoofdaannemers	44	42	20	25	7	8	20	20
Overige	5	9	5	7	1	4	3	6
Wijze van opdrachtverzekrijging in %								
Aanbesteding								
- openbaar	23	11	38	13	64	69	48	46
- onderhands	25	29	15	38	25	11	23	21
Enkelvoudige uitnodiging	13	12	21	7	1	6	10	6
Klantenwerk	7	19	6	7	1	3	4	7
Overige wijze	32	23	20	25	8	6	15	13
Contractvorm in %								
E&C	1	6	17	10	10	10	11	10
D&C	14	8	20	17	42	6	25	9
DBM/DBFM	11	8	0	0	1	1	3	2
Bouwteam/2-fasencontract	14	15	10	15	2	22	9	19
Traditioneel/RAW	42	40	40	47	39	52	40	49
Overig	17	23	14	11	6	8	12	11

1 Onder overheid is begrepen rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en overige publiekrechtelijke lichamen

Bron: EIB

2.2 Ontwikkelingen in de bedrijfseconomische kerncijfers

Tabel 2.3 laat de bedrijfseconomische ontwikkeling van gww-hoofdaannemers zien aan de hand van enkele kerncijfers. Deze kerncijfers geven inzicht in de financiële verhoudingen aan het einde van het boekjaar (31 december) en geven zo een inzicht in de twee verschillende perioden.

De resultaten moeten met voorzichtigheid worden beoordeeld. De respons varieert tussen de verschillende type gww-bedrijven en varieert daarnaast binnen het type bedrijven van jaar tot jaar. Hierdoor kunnen er responseffecten optreden.

Gemiddelde winstmarge daalt sterk, grootbedrijf springt er uit

De winstmarge is in 2022 ten opzichte van 2021 met 2,4 procentpunt gedaald en is uitgekomen op 3%. Bij het klein- en het middenbedrijf is de winstmarge met 1,9 procentpunt gedaald naar respectievelijk 4,2% en 5,2%. Voor het grootbedrijf daalde de winstmarge het sterkste met 2,8 procentpunt naar 1,5%. Het percentage gww-hoofdaannemers dat er in 2022 in slaagde winst te maken daalde naar ruim 82% (2021: 92%).

Bruto omzet per werkende is gedaald.

De bruto omzet per werkende is ten opzichte van 2021 gedaald en bedraagt nu ongeveer € 412.000. Deze daling is waarneembaar in elke grootteklasse. De loonkosten per werkende zijn gemiddeld genomen gedaald naar €77.000. Vooral de toegevoegde waarde per directe werkende is flink gedaald. Van €206.000 in 2021 naar € 171.000 in 2022. Ook is de algemene toegevoegde waarde per werkende is met €23.000 gedaald naar € 99.000.

Gemiddelde liquiditeit en solvabiliteit gedaald

De liquiditeit bij de gww-bedrijven is in 2022 gedaald. Gemiddeld kwamen de quick ratio en de current ratio in 2022 uit op 131% en 142%. De uitzondering was het kleinbedrijf, waar deze waardes stegen. De ratio's bleven, voor het totaal en per grootteklasse, ruim boven de norm van 100%.

De gemiddelde solvabiliteit van gww-bedrijven daalde ten opzichte van 2021. Het aandeel schulden in het totale vermogen daalde van 64% naar 62%. Bij het klein- en grootbedrijf verslechterde de solvabiliteit, bij het grootbedrijf verbeterde deze.

Vermogensbeheer over het algemeen verbeterd

Het vermogensbeheer bij de gww-bedrijven is in 2022 over het algemeen verbeterd. De debiteuren- en crediteurentermijn, de termijn waarop opdrachtgevers en gww-hoofdaannemers zelf facturen betalen, bedroegen respectievelijk 34 en 48 dagen. De debiteurentermijn is ten opzichte van 2021 met vijf dagen gedaald, terwijl de crediteurentermijn met 11 dagen daalde. Deze dalingen komen volledig voor de rekening van het grootbedrijf.

De omlooptijd van het vermogen daalde naar 141 dagen (-6 dagen). Het netto vermogensbeslag kwam in 2022 uit op 9 dagen, een stijging van drie dagen ten opzichte van 2021.

Winstgevendheid afgenomen

De winstgevendheid van gww-hoofdaannemers wordt uitgedrukt in de rentabiliteit van het totaal vermogen (RTV) en eigen vermogen (REV). De RTV en REV voor de totale gww bedroegen respectievelijk 8,9% en 21,9%. Beide zijn ten opzichte van 2021 gedaald. De daling is zichtbaar bij alle grootteklassen.

Tabel 2.3 Bedrijfseconomische kencijfers van gww-hoofdaannemers, per grootteklasse in arbeidsjaren, 2021-2022

	< 21		21-100		> 100		Totaal	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Kostenstructuur in %								
Verbruik	67,3	57,9	64,2	64,9	71,9	73,9	68,9	68,6
Arbeid	16,0	20,3	19,1	19,3	18,2	17,6	18,0	18,5
- Directe loonkosten							9,5	10,1
- Indirecte loonkosten							8,5	8,5
Overig	10,7	17,6	9,5	10,7	5,6	7	8,6	10,8
- Afschrijvingen	3,6	2,7	2,6	4,5	2,0	1,3	2,5	2,4
- Rentekosten	0,2	0,4	0,5	0,1	0,3	0,1	0,4	0,1
- Overige kosten n.e.g.	6,1 ¹	4,3 ¹	3,9 ¹	3,2 ¹	4,4 ¹	2,1 ¹	5,8	2,9
Diverse baten en lasten							-0,9	-0,9
Resultaat voor belasting ²	6,1	4,2	7,3	5,2	4,3	1,5	5,4	3
Kencijfers per werkende x € 1.000								
Bruto omzet	411	346	413	343	520	492	464	412
Toegevoegde waarde	106	95	121	100	129	101	122	99
Loonkosten	66	70	79	66	95	87	84	77
Toegevoegde waarde per direct werkende	148	138	217	160	230	201	206	171
Toegevoegde waarde per € 100 direct loon	245	184	259	274	298	248	274	239
Arbeidsinkomenquote (%)	62	74	65	67	73	86	69	77
% direct werkenden	72	69	56	62	56	50	59	58
Financiële kencijfers								
<i>Liquiditeit in %</i>								
Quick ratio	159	172	169	145	127	118	140	131
Current ratio	164	190	189	158	133	128	150	142
<i>Solvabiliteit</i>								
% schulden in totaal vermogen	58	54	50	56	73	66	64	62
Ratio schulden-eigen vermogen	138	117	100	127	270	194	179	160
<i>Vermogensbeheer in dagen</i>								
Omlooptijd vermogen	103	130	143	201	165	119	147	141
Debiteurentermijn	32	36	39	60	43	25	39	34
Crediteurentermijn	40	45	61	83	64	37	59	48
Netto vermogensbeslag	8	18	12	18	3	4	6	9
<i>Rentabiliteit in %</i>								
Rentabiliteit totaal vermogen	23,9	14,1	17	10,4	11	5,4	15,5	8,9
Rentabiliteit eigen vermogen	55,1	27,6	30,7	23,3	38,2	14,9	40,5	21,9

1 Inclusief diverse baten en lasten

2 Indien van toepassing is op het resultaat een ondernemersloon van € 45.000 in mindering gebracht

Bron: EIB

Onderzoeksverantwoording

Het onderzoek heeft tot doel inzicht te geven in de bedrijfseconomische positie van hoofdaannemingsbedrijven. Het onderzoek omvat alle bedrijven die:

- in Nederland zijn gevestigd;
- werkzaam zijn in de sector burgerlijke en utiliteitsbouw (b&u) of grond-, water- en wegenbouw (gww);
- personeel in dienst hebben en de CAO Bouw & Infra volgen. Deze bedrijven zijn geregistreerd bij APG te Amsterdam;
- bouwwerken rechtstreeks in opdracht van de opdrachtgever uitvoeren (hoofdaannemer) en/of projecten uitvoeren voor eigen rekening en risico (bouwondernemer).

De populatie voor dit onderzoek bestaat uit 2.617 b&u-bedrijven en 1.201 gww-bedrijven met een totale arbeidscapaciteit van respectievelijk 50.898 en 23.374 arbeidsjaren (verloonde mensjaren).

Elk jaar wordt informatie verzameld over het afgelopen boekjaar. De populatie wordt gevraagd informatie te geven over: (1) aantal werknemers in dienst; (2) omzetverdelingen naar marktsector, type opdrachtgevers, wijze van opdrachtverkrijging, regio; (3) resultatenrekening; en (4) balans. Bedrijven kunnen via een schriftelijke enquête hun gegevens opgeven. Daarnaast worden gegevens verzameld uit bij de Kamers van Koophandel gedeponeerde jaarrekeningen. De steekproef bestaat uit 244 b&u-bedrijven en 83 gww-bedrijven (inclusief werkmaatschappijen van grote concerns) met een gezamenlijke arbeidscapaciteit van respectievelijk 14.411 en 8.345 werkenden (inclusief meewerkende eigenaren niet in loondienst). De samenstelling van de populatie en de steekproef is weergegeven in tabel B.1. Vanwege ondervertegenwoordiging van het aantal bedrijven in de kleinste grootteklassen heeft weging van de resultaten plaatsgevonden. Als maatstaf hiervoor dient de verhouding tussen het aantal arbeidsjaren in de populatie en de steekproef.

Met de verkregen informatie zijn schattingen gemaakt van het totaal aan omzet en vermogen van de populatie. Deze vormen de basis waarop de kengetallen zijn berekend. Bedrijven kunnen op concern- of divisieniveau hebben gerepsondeerd. Dit betekent dat in de gegevens van deze respondenten werkmaatschappijen begrepen zijn die in de populatie als afzonderlijke teleenheid voorkomen. Bij vergelijkingen van jaar tot jaar moet rekening worden gehouden met veranderingen in omvang en samenstelling van de populatie en de steekproef.

Tabel B.1 Aantal hoofdaannemingsbedrijven naar sector en grootteklasse: populatie in 2022 en respons

Grootte in arbeidsjaren	B&u		Gww	
	Populatie	Respons	Populatie	Respons
≤ 10	1.599	86	860	35
11 – 20	433	48	151	16
21 – 50	351	36	112	10
51 – 100	157	26	44	6
≥ 101	78	49	35	15
Totaal	2.618	245	1.202	82

Bron: EIB

Begrippen en formules

Begrippen

- **Arbeidsinkomenquote**
Aandeel van de totale arbeidskosten in de toegevoegde waarde
- **Bruto omzet**
De waarde van de totale binnenlandse omzet, exclusief btw
- **Bruto winst**
Resultaat voor belasting vermeerderd met de betaalde rente
- **Crediteurentermijn**
Termijn waarop schulden aan leveranciers worden voldaan
- **Current ratio**
Verhouding tussen vlottende activa en kort vreemd vermogen
- **Debiteurentermijn**
Termijn waarop vorderingen op opdrachtgevers uitstaan
- **Direct werkende**
Werkende die productiegerichte werkzaamheden verricht
- **Directe loonkosten**
Kosten van direct productiegerichte werkzaamheden (inclusief ondernemersloon)
- **Diverse baten en lasten**
Saldo van opbrengsten en kosten die geen verband houden met de eigenlijke bedrijfsuitoefening
- **Eigen vermogen**
Deel van alle geldmiddelen dat niet door derden (schuldeisers) ter beschikking is gesteld
- **Loonkosten**
Arbeidskosten van alle in loondienst verrichte werkzaamheden, waarin begrepen premies sociale verzekeringen (werkgevers- en werknemersdeel), pensioenpremies en - in voorkomende gevallen - een ondernemersloon
- **Netto omzet**
Bruto omzet verminderd met de betalingen aan onderaannemers
- **Netto vermogensbeslag**
De termijn waarop per saldo in onderhanden werken geïnvesteerd vermogen vastligt
- **Netto vermogen in lopende werken**
Het saldo van voorraden, onderhanden werken en debiteuren enerzijds en crediteuren anderzijds
- **Omlooptijd van het vermogen**
Termijn waarop het totaal vermogen wordt omgezet
- **Onderhanden werk**
Waarde van in onderhanden werk vastgelegd vermogen, na aftrek van hierop ingediende termijnen (debetsaldo)

- **Ondernemersloon**
Berekende beloning voor de werkzaamheden van meewerkende eigenaren van geen rechtspersoonlijkheid bezittende ondernemingen
- **Quick ratio**
Verhouding tussen vlottende activa minus voorraden en onderhanden werk en kort vreemd vermogen
- **Ratio schulden – eigen vermogen**
Verhouding tussen schulden en eigen vermogen
- **Rentabiliteit van het eigen vermogen**
Het resultaat voor belasting in procenten van het eigen vermogen
- **Rentabiliteit van het totale vermogen**
De bruto winst in procenten van het totaal vermogen
- **Rentedekkingsratio**
De mate waarin het bedrijf genoeg inkomen genereert om rentekosten te dekken
- **Resultaat voor belasting**
Saldo van bruto omzet en kosten, verlaagd of verhoogd met het saldo van diverse baten en lasten, voor aftrek van belasting
- **Schulden**
Deel van alle geldmiddelen dat door derden (schuldeisers) ter beschikking is gesteld
- **Totaal vermogen**
Totaal van alle geldmiddelen dat in bedrijfsmiddelen is vastgelegd
- **Termijnen onderhanden werk**
Waarde van op onderhanden werk ingediende termijnen, na aftrek van de waarde van het in onderhanden werk vastgelegd vermogen (creditsaldo)
- **Toegevoegde waarde**
Totaal van lonen, salarissen, afschrijvingskosten, rentekosten en resultaat voor belasting
- **Vaste activa**
Waarde van duurzame materiële en immateriële bedrijfsmiddelen
- **Vlottende activa**
Waarde van materiële en immateriële bedrijfsmiddelen, waaruit op korte termijn de daarin vastgelegde geldmiddelen weer beschikbaar (kunnen) komen
- **Werkende**
Een persoon die als werknemer of als eigenaar (niet in loondienst) werkzaam is geweest
- **Winstmarge**
Het resultaat voor belasting in procenten van de bruto omzet

Formules

- **Arbeidsinkomenquote**
 $(\text{Loonkosten} / \text{Toegevoegde waarde}) \times 100$
- **Bruto omzet per werkende**
 $\text{Bruto omzet} / \text{Aantal werkenden}$

- Crediteurentermijn
(Waarde van de crediteuren / Betalingen aan grondstoffen en materialen en onderaannemers) x 365
- Current ratio
(Vlottende activa / Kort vreemd vermogen) x 100
- Debiteurentermijn
(Waarde van de debiteuren / Bruto omzet) x 365
- Kort vreemd vermogen
Crediteuren + termijnen onderhanden werk + bankkrediet + overige schulden op korte termijn
- Loonkosten per werkende
Loonkosten / Aantal werkenden
- Netto omzet per werkende
(Bruto omzet – Betalingen aan onderaannemers) / Aantal werkenden
- Netto vermogensbeslag
[(Voorraden + Onderhanden werk + Debiteuren – Crediteuren) / Bruto omzet] x 365
- Omlooptijd van het vermogen
(1 / Omloopsnelheid totaal vermogen) x 365
- Quick ratio
[(Vlottende activa – Voorraden) / Kort vreemd vermogen] x 100
- Ratio schulden – eigen vermogen
(Schulden / Eigen vermogen) x 100
- Rentabiliteit eigen vermogen
(Resultaat voor belasting / Eigen vermogen) x 100
- Rentabiliteit totaal vermogen
(Bruto winst) / Totaal vermogen) x 100
- Toegevoegde waarde per werkende
(Loonkosten + Afschrijvingen + Rente + Resultaat voor belasting) / Aantal werkenden
- Vlottende activa
Voorraden + onderhanden werk + debiteuren + overige vorderingen + liquide middelen
- Winstmarge
(Resultaat voor belasting / Bruto omzet) x 100

eib

**Economisch Instituut
voor de Bouw**

Koninginneweg 20
1075 CX Amsterdam
t (020) 205 16 00
eib@eib.nl
www.eib.nl